

Gordana Krstić*

Izbor nosilaca javnotužilačke funkcije u Republici Srbiji

Sadržaj

1. Uvod
2. Izvori prava od značaja za propisivanje izbora nosilaca javnotužilačke funkcije
3. Pojam i vrste izbora nosilaca javnotužilačke funkcije
 - 3.1. Izbor javnih tužilaca
 - 3.2. Izbor zamenika javnih tužilaca
 - 3.3. Stupanje na funkciju
4. Uslovi, kriterijumi i merila za predlaganje i izbor nosilaca javnotužilačke funkcije
 - 4.1. Uslovi za predlaganje i izbor nosilaca javnotužilačke funkcije
 - 4.2. Kriterijumi i merila za predlaganje i izbor nosilaca javnotužilačke funkcije
5. Prvi izbor nosilaca javnotužilačke funkcije
 - 5.1. Pisani test
 - 5.2. Usmeni test
6. Izbor zamenika javnih tužilaca
7. Izbor tužilaca
 - 7.1. Izbor javnih tužilaca
 - 7.2. Izbor tužilaca posebne nadležnosti
 - 7.3. Izbor Republičkog javnog tužioca
8. Izbor nosilaca javnotužilačke funkcije u praksi Državnog veća tužilaca
9. Zaključak

1. Uvod

Svaki izbor na javnu funkciju u organe Republike Srbije, autonomne pokrajine, jedinice lokalne samouprave, organe javnih preduzeća, privrednih društava, ustanova ili organizacija kojima je povereno vršenje javnih ovlašćenja predstavlja inicijalni korak za uspostavljanje, funkcionisanje i unapređenje stabilnosti državnog aparata. Selekcija kandidata koji će steći status funkcionera i time formalno i materijalno pravo rukovođenja, odlučivanja, donošenja opštih ili pojedinačnih pravnih akata mora biti objektivna, transparentna i utemeljena na pozitivno pravnim propisima.

* Tužilački pomoćnik u Tužilaštvu za organizovani kriminal u Republici Srbiji, napomena: stavovi izneti u radu predstavljaju moj lični stav kao autora, a ne državnog organa u kom sam zaposlena.

Ovi ključni principi trebalo bi da budu zastupljeni prilikom izbora na svim nivoima vlasti, a posebno u pravosuđu.

Od 2006. godine, kada su u Republici Srbiji započete reformske aktivnosti u pravosuđu, otvoren proces izbora, napredovanja, odgovornosti i prestanka javnotužilačke i sudijske funkcije formulisan je kao strateški cilj¹. Od tada do danas proteklo je deset godina, što je značajan period za pravljenje preseka i ukazivanje na proširenje kapaciteta u radu javnih tužilaštava i sudova, institucionalnu nadgradnju i novu pravnu regulativu u materiji izbora, vrednovanja rada i disciplinske odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija.

S obzirom na činjenicu da je garancija slobodnih i nezavisnih izbora, kao konstitutivnog elementa pravne države, princip koje obezbeđuje samostalnost i nepristrasnost u radu nosilaca javnotužilačke funkcije, u ovom radu biće razmatrana pitanja koja se odnose na izbor javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, sa osvrtom na uslove za izbor, način utvrđivanja kriterijuma i merila za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata i postupak provođenja izbora i predlaganja kandidata za funkcionere u domenu krivičnog gonjenja. Težište analize samim tim biće usmereno na stručne kompetencije za ulazak u javnotužilačku organizaciju i način njihovog proveravanja u postupku izbora i raspodele funkcija. Nesumnjivo je reč o odgovornoj ulozi državnih organa od značaja za delotvornost i efikasnost javnog tužilaštva, koja za posledicu ima snabdevanje pojedinca ovlašćenjem da goni učinioce krivičnih dela i drugih kažnjivih dela i preduzima mere s ciljem zaštite ustavnosti i zakonitosti u probnom mandatnom periodu ili trajno.

2. Izvori prava od značaja za propisivanje izbora nosilaca javnotužilačke funkcije

Izvori prava od značaja za propisivanje izbora nosilaca javnotužilačke funkcije u Republici Srbiji mogu se podeliti u dve grupe: međunarodni i domaći. *Međunarodni pravni akti* su deklaratorne prirode i sadrže generalne, univerzalne i apstraktne obaveze država da u unutrašnje zakonodavstvo implementiraju standarde, koji će se primenjivati u postupku izbora tužilaca. Među najvažnijim takvim dokumentima je tekst Osnovnih načela Ujedinjenih nacija o nezavisnosti pravosuđa², koji u odeljku 10, pod nazivom „Kvalifikacije, izbor i vršenje funkcije“ utvrđuje da lica koja se biraju na pravosudne funkcije treba da poseduju integritet, pravne kvalifikacije i iskustvo u praksi, da svaki način izbora mora isključivati sumnjive motive i diskriminaciju po osnovu rase, boje kože, pola, vere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, imovine, osim uslova da kandidat mora imati državljanstvo države u kojoj se bira na funkciju. Smernice Ujedinjenih nacija o ulozi tužilaca³ izričito propisuju obaveze za države da jemče da postupak izbora neće biti pristrasan i zasnovan na predrasudama i diskriminaciji, te da tužioci moraju imati odgovarajuće obrazovanje, praksu i svest o idealima, etičkim principima, ustavnim i zakonskim pravima okrivljenih i oštećenih, kao i o ljudskim pravima i osnovnim slobodama priznatim u domaćem i međunarodnom pravu. Preporuka Komiteta ministara Saveta Evrope od 6. oktobra 2000. godine o ulozi javnih tužilaca u

¹ Nacionalna strategija reforme pravosuđa iz aprila 2006. godine, <http://arhiva.mpravde.gov.rs/lt/articles/pravosudje/nacionalna-strategija-reforme-pravosudja/>, očitavanje 15. 10. 2015.

² <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx>, očitavanje 05. 10. 2015.

³ <http://www.unrol.org/files/Guidelines%20on%20the%20Role%20of%20Prosecutors%20.pdf>, očitavanje 05. 10. 2015.

krivičnom pravnom sistemu⁴ naglašavajući značaj tužilačkog kadra u međunarodnoj saradnji u krivičnim stvarima i javnog tužilaštva uopšte u krivičnom pravnom sistemu, definiše obaveze država da preduzmu mere kako bi izbor, unapređenje i premeštaj javnih tužilaca bili sprovedeni u fer i nepristrasnom postupku uz eliminaciju interesa pojedinačnih grupa i diskriminacije, a primenom unapred poznatih i objektivnih kriterijuma, kao što su stručnost i iskustvo u skladu sa potrebama službe. U Mišljenju br. 12 (2009) Konsultativnog saveta evropskih sudija i mišljenju br. 4 (2009) Konsultativnog saveta evropskih tužilaca o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu⁵ utvrđeno je da zbog komplementarnih uloga sudija i tužilaca države moraju garantovati da će se regrutovanje kadrova, karijerno napredovanje, premeštaj pripadnika obe kategorije, njihove zarade, prestanak funkcije i pravo na udruživanje bazirati na primeni zakona i saglasnosti kandidata.

Od *domaćih pravnih akata* Ustav Republike Srbije⁶, u petom delu „Uređenje vlasti“, u devetom odeljku „Javno tužilaštvo“ sadrži odredbe o izboru i mandatu Republičkog javnog tužioca⁷, javnih tužilaca⁸ i zamenika javnih tužilaca⁹, na koje se primenjuje diferencijalni pravni režim. Zakon o javnom tužilaštvu u četvrtoj glavi „Položaj javnog tužioca i zamenika javnog tužioca“, u drugom delu pod nazivom „Trajanje funkcije“ propisuje dužinu trajanja mandata javnog tužioca¹⁰ uz mogućnost reizbora, dok kod zamenika javnog tužioca¹¹ pravi razliku između mandata zamenika koji se prvi put bira na funkciju i narednog izbora koji je trajan. Peta glava¹² Zakona o javnom tužilaštvu posvećena je izboru za javnog tužioca i zamenika javnog tužioca i uređuje osnovna pravila za izbor, opšte i posebne uslove za izbor, postupak za izbor i zakletvu i stupanje na funkciju. Takođe, Ustavom Republike Srbije¹³ i Zakonom o Državnom veću tužilaca¹⁴ Državno veće tužilaca ovlašćeno je da provodi postupak izbora kandidata za nosioce javnotužilačke funkcije. Ova nadležnost u konkretnom slučaju obuhvata utvrđivanje liste kandidata za izbor Republičkog javnog tužioca i javnih tužilaca, predlaganje kandidata za prvi izbor za zamenika javnog tužioca, izbor zamenika javnih tužilaca za trajno obavljanje funkcije zamenika javnog tužioca, izbor zamenike javnih tužilaca koji su na stalnoj funkciji za zamenike javnog tužioca u višem javnom tužilaštvu i postavljanje vršioca funkcije Republičkog javnog tužioca¹⁵.

⁴[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec\(2000\)19&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec(2000)19&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75), očitavanje 05. 10. 2015.

⁵[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2009\)OP12&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2009)OP12&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864), očitavanje 05. 10. 2015.

⁶ Čl. 164 i čl. 165 Ustava Republike Srbije, Sl. gl. RS 98/06.

⁷ Čl. 158 st. 2 i 3 Ustava Republike Srbije (bel. 6).

⁸ Čl. 159 st. 2 i 3 Ustava Republike Srbije (bel. 6).

⁹ Čl. 159 st. 5-8 Ustava Republike Srbije (bel. 6).

¹⁰ Čl. 55 Zakona o javnom tužilaštvu, Sl. gl. RS 116/08, 104/09, 101/10, 78/11, 101/11, 38/12, 121/12, 101/13, 111/14, 117/14, 106/15.

¹¹ Čl. 56 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

¹² Čl. 74-86 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

¹³ Čl. 165 Ustava Republike Srbije (bel. 6).

¹⁴ Čl. 13 st. 1 tač. 19 i 20 Zakona o Državnom veću tužilaca, Sl. gl. RS 116/08, 101/10, 88/11, 106/15.

¹⁵ Ovde postoji jedna normativna neusklađenost, zato što čl. 36 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10) propisuje da *vršioca funkcije* Republičkog javnog tužioca postavlja Državno veće tužilaca, a Zakon o Državnom veću tužilaca (bel. 14) u čl. 13 st. 1 tač. 12 da postavlja *vršioca dužnosti* Republičkog javnog tužioca.

Pošto navedene ustavne odredbe, međunarodni dokumenti i zakoni čine formalnu, opštu pravnu bazu za detaljno regulisanje, konkretizacija normi o izboru nosilaca javnotužilačke funkcije izvršena je dana 14. maja 2015. godine od strane Državnog veća tužilaca donošenjem Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije¹⁶ (u daljem tekstu: *Pravilnik*). Ovaj podzakonski akt prvi put na jedan integralni način ustanovljava pravila za proveru ispunjenosti kriterijuma za predlaganje i izbor zamenika javnih tužilaca, javnih tužilaca i Republičkog javnog tužioca, predviđa merila za ocenu kriterijuma i način na koji Državno veće tužilaca sačinjava rang listu kandidata koji dolaze iz heterogenih pravnih struktura.

Prethodnik ovog normativnog akta bio je Pravilnik o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata za nosioca javnotužilačke funkcije¹⁷, koji se primenjivao u načelu. Njegov domašaj obuhvatio je postupak izbora javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, koji su stupili na funkciju 1. januara 2010. godine i postupak preispitivanja odluka prvog sastava Državnog veća tužilaca. Prevedno je Pravilnik regulisao utvrđivanje stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata koji su na dan konstituisanja Državnog veća tužilaca već vršili funkciju javnog tužioca ili zamenika javnog tužioca. Stručnost i osposobljenost kandidata je vrednovana prema rezultatima njihovog rada i odnosa i saradnje sa zaposlenima, sudom i drugim državnim organima, organizacijama i učesnicima u postupku, i pribavljano je mišljenje kolegijuma o stručnosti i osposobljenosti. Dostojnost javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, kao treći kriterijum, se pretpostavljala, a Državno veće tužilaca je imalo ingerencije da po službenoj dužnosti utvrđuje nedostojnost¹⁸, kao i da sve kandidate uputi na test ličnosti, koji bi obavljala specijalizovana služba na standardizovan i objektivan način¹⁹. Izričito je bilo predviđeno da kandidatima za zamenike javnog tužioca i javne tužioce može biti utvrđeno da su ili nedostojni ukoliko ne poseduju u dovoljnoj meri osobine i u dovoljnoj meri ne ispoljavaju ponašanje koje bi ih činilo dostojnim, ili dostojni²⁰, ako je obrnut slučaj. Pravilnik je predviđao i modus za utvrđivanje stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti tužilačkih pomoćnika i kandidata iz drugih organa i organizacija, koja su podrazumevala pribavljanje podataka i mišljenja od pretpostavljenih. Nakon dostavljanja svih relevantnih mišljenja i podataka, Državno veće tužilaca je davalo konačnu ocenu o ispunjenosti kriterijuma, na osnovu koje je donosilo odluku o predlaganju i izboru. Dakle, očigledno je da ovaj Pravilnik nije bio potpun, jer nije regulisao sistematski i u celosti izbor, da su njegove odredbe bile isprepletane sa odredbama o vrednovanju rada, sa suviše deskriptivno postavljenim kriterijumima, koji nisu bili merodavni za rangiranje kandidata, što je uzrokovalo sužene mogućnosti za objektivan i transparentan izbor.

¹⁶ Pravilnik o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije, Sl. gl. RS 43/15, stupio na snagu dana 16. 05. 2015. godine.

¹⁷ Pravilnik o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata za nosioca javnotužilačke funkcije, Sl. gl. RS 55/09.

¹⁸ Čl. 25. st. 5, čl. 26 st. 5 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata za nosioca javnotužilačke funkcije (bel. 17).

¹⁹ Čl. 23 st. 2 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata za nosioca javnotužilačke funkcije (bel. 17).

²⁰ Čl. 13 st. 4 i čl. 21 u vezi sa čl. 13 i čl. 23 st. 4 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata za nosioca javnotužilačke funkcije (bel. 17).

3. Pojam i vrste izbora nosilaca javnotužilačke funkcije

Izbor nosilaca javnotužilačke funkcije je postupak u kom Državno veće tužilaca predlaže ili bira Republičkog javnog tužioca, javne tužioce i zamenike javnih tužilaca i po čijem završetku kandidati stižu javna ovlašćenja i postaju sastavni deo hijerarhijski postavljene tužilačke organizacije. U skladu sa navedenom definicijom može se napraviti distinkcija između izbora za nosioce javnotužilačke funkcije u širem i u užem smislu po vrsti postupka i ulozi Državnog veća tužilaca. Izbori u širem smislu dele se na predlaganje kandidata za izbor Republičkog javnog tužioca, javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, koji se biraju prvi put i na izbor zamenika javnih tužilaca. Ova druga kategorija, u kojoj Državno veće tužilaca vrši faktički i efektivan izbor zamenika javnih tužilaca obuhvata pojam izbora u užem smislu. Takođe, u zavisnosti od kategorije nosilaca javnotužilačke funkcije čiji se izbor vrši, izbori se mogu podeliti na izbor šefova javnih tužilaštava – Republičkog javnog tužioca, Tužilaca posebne nadležnosti i javnih tužilaca i izbor zamenika javnih tužilaca.

3.1. Izbor javnih tužilaca

Republičkog javnog tužioca, kao rukovodioca sa najvišim ovlašćenjima na teritoriji Republike Srbije, nadređenog svim drugim javnim tužiocima i zamenicima javnih tužilaca, bira Narodna skupština u ostvarivanju izbornih funkcija²¹, na predlog Vlade, kao ovlašćenog predlagača. Ovaj akt Vlade mora biti obrazložen i zasnovan na rang listi, koju formira Državno veće tužilaca po okončanju konkursa za izbor. Vlada može da predloži *jednog ili više kandidata* za izbor na funkciju²², s tim što ima pravo da vrati predlog Državnom veću tužilaca ako bude predložen samo jedan kandidat. Predsednik Narodne skupštine predlog Vlade dostavlja svim narodnim poslanicima. Pre nego što poslanici glasaju o ovom predlogu, pribavlja se mišljenje nadležnog odbora, a to je Odbor za pravosuđe, državnu upravu i lokalnu samoupravu. Ovo stalno radno telo²³ Parlamenta na sednici razmatra predlog Vlade, kao posebnu tačku dnevnog reda, nakon čega odlučuje da predloži Narodnoj skupštini da prihvati ili ospori predlog odluke o izboru. Narodna skupština u zasedanju na sednici nakon pretresa i glasanja rešava u ovoj pravnoj stvari *odlukom*. Ukoliko je osporavanje kandidata na sednici nadležnog odbora bilo izričito obrazloženo, Narodna skupština odlučuje o predlogu za izbor takvog kandidata pojedinačno, a o predlogu za izbor kandidata koji nisu osporeni, odlučuje u celini javnim glasanjem²⁴. Mandat Republičkog javnog tužioca traje šest godina uz mogućnost reizbora²⁵. Javni tužioci, kao rukovodioci javnih tužilaštava i nosioci uprave u javnim tužilaštvima, biraju se takođe na period od šest godina²⁶ na isti način kao i Republički javni tužilac. Iako u Zakonu o javnom tužilaštvu²⁷ nije izričito predviđeno da se pre pretresa na sednici Narodne skupštine pribavlja mišljenje nadležnog odbora, kao što je to slučaj za Republičkog javnog tužioca, apsolutno je legalno da

²¹ Čl. 15 st. 2 tač. 3 Zakona o Narodnoj skupštini, Sl. g. RS 9/10; čl. 158 st. 2 Ustava Republike Srbije (bel. 6) i čl. 74 st. 1 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

²² Čl. 74 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

²³ Čl. 41 st. 2 Poslovnika Narodne skupštine, Sl. gl. RS 20/12.

²⁴ Čl. 201 st. 3 i 4 Poslovnika Narodne skupštine (bel. 23)

²⁵ Čl. 158 st. 3 Ustava (bel. 6).

²⁶ Čl. 159 st. 3 Ustava (bel. 6) i čl. 74 st. 1 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

²⁷ Čl. 74 st. 1 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

odbor pretrese ova izborna pitanja i obrazloženje Vlade, pre nego što se izbor javnih tužilaca uvrsti u dnevni red na plenarnom zasjedanju, a tako se u praksi i postupa.

U opisanom postupku izbora šefova javnih tužilaštava evidentan je uticaj zakonodavne i izvršne vlasti, koji predstavlja latentnu opasnost za politizaciju i nagoveštaj sumnje u proveru stranačke, a ne profesionalne podobnosti kandidata za izbor. Stoga, učestvovanje egzekutive i legislative u izboru nosilaca tužilačkih funkcija nakon pravne i stručne provere ispunjenosti kriterijuma za izbor i formiranja liste kandidata od strane Državnog veća tužilaca, uz ostavljanje prostora ovim vlastima da interveniše i donesu akte koji odstupaju od predloga Državnog veća tužilaca, vodi ka potencijalnom relativizovanju izborne objektivnosti i pravne sigurnosti.

3.2. Izbor zamenika javnih tužilaca

Izbor zamenika javnih tužilaca karakteriše diferencijalni pravni režim za:

1. zamenike koji prvi put stupaju na funkciju,
2. zamenike koji se biraju na stalnu funkciju po proteku probnog perioda vršenja funkcije u isto ili drugo javno tužilaštvo i
3. zamenike koji napreduju u Tužilaštvo višeg ranga.

Izbor zamenika javnih tužilaca koji se prvi put biraju na funkciju vrši Narodna skupština, na predlog Državnog veća tužilaca²⁸. Državno veće tužilaca predlaže *jednog kandidata* za izbor na jedno mesto zamenika javnog tužioca²⁹. Pre davanja predloga provodi konkurs u kom se proverava za svakog kandidata ispunjenost opštih i posebnih uslova za izbor i utvrđuje se rang lista. Prvi put zamenici javnih tužilaca se biraju na period u trajanju od tri godine. Po proteku tog probnog roka, Državno veće tužilaca ponovo utvrđuje ispunjenost kriterijuma stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata na osnovu ocena vrednovanja njihovog rada, i bira ih za zamenike, koji će trajno vršiti javnotužilačku funkciju ili ih razrešava funkcije. Zamenici javnih tužilaca na trajnoj funkciji napreduju, odnosno biraju se na funkciju zamenika u Tužilaštvo višeg ranga na osnovu odluke Državnog veća tužilaca o izboru.

Dakle, iz navedenih normi o izboru proizilazi da se zamenici javnih tužilaca na trajnoj funkciji formalno biraju isključivo na osnovu odluke Državnog veća tužilaca, za razliku od zamenika javnih tužilaca koji se biraju prvi put na funkciju, za koje je karakterističan složeniji postupak izbora, jer Državno veće tužilaca daje samo predlog, a odluku o izboru donosi Narodna skupština nakon sprovedenog pretresa i glasanja. Ovakvo rešenje jeste paradoksalno, premda se zamenik javnog tužioca koji se prvi put bira na tu funkciju na relativno kratak mandatni period bira teže od zamenika javnog tužioca koji se bira za trajno obavljanje funkcije³⁰.

²⁸ Čl. 75 st. 1 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

²⁹ Čl. 75 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

³⁰ R. Marković, Ustav Republike Srbije iz 2006 – Kritički pogled, *Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu*, 2/2006, s. 25.

3.3. Stupanje na funkciju

Nakon donošenja odluke o izboru nosioci javnotužilačke funkcije formalno stupaju na funkciju. Republički javni tužilac to čini polaganjem zakletve pred Narodnom skupštinom, a javni tužilac i zamenik javnog tužioca, koji se prvi put bira, polaganjem zakletve pred predsednikom Narodne skupštine³¹. Ukoliko je javni tužilac reizabran ili je na funkciju zamenika javnog tužioca u tužilaštvu višeg ranga ili drugom tužilaštvu izabran zamenik iz reda nosilaca javnotužilačke funkcije, ponovo ne polažu zakletvu. Po položenoj zakletvi javni tužilac i zamenik javnog tužioca stupaju na funkciju na svečanoj sednici u javnom tužilaštvu u kom su izabrani³², koja treba da bude organizovana u roku od trideset dana od dana izbora na funkciju. Ovaj momenat je izuzetno važan, jer postoji zakonska pretpostavka da izbora nije bilo³³ ako bez opravdanog razloga u navedenom roku javni tužilac ili zamenik javnog tužioca ne stupe na funkciju. U tom slučaju Republički javni tužilac donosi odluku, protiv koje se može podneti prigovor Državnom veću tužilaca u roku od osam dana. Odluku o razlozima za nestupanje na funkciju Republičkog javnog tužioca donosi Državno veće tužilaca, a drugostepeni organ koji odlučuje o prigovoru je nadležni odbor Narodne skupštine.

4. Uslovi, kriterijumi i merila za predlaganje i izbor nosilaca javnotužilačke funkcije

4.1. Uslovi za predlaganje i izbor nosilaca javnotužilačke funkcije

Da bi jedno lice bilo izabrano za javnog tužioca ili zamenika javnog tužioca, mora da ispunjava opšte i posebne uslove za izbor.

Opšti uslovi³⁴ su svojstveni izboru, postavljenju ili imenovanju na sve funkcije u državnim organima, organima autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, a to su: posedovanje državljanstva Republike Srbije i ispunjavanje opštih uslova za rad u državnim organima (da se protiv lica ne vodi krivični postupak, da nije osuđivan, da je zdravstveno sposoban); završen pravni fakultet; položen pravosudni ispit i dostojnost javnotužilačke funkcije.

Posebni uslovi³⁵ su postavljeni prema vrsti javnih tužilaštava i srazmerno težini posla, složenosti radnih zadataka i stepenu odgovornosti i manifestuju se kroz radno iskustvo u pravnoj struci nakon položenog pravosudnog ispita. Progresivno se povećavaju, tako da za izbor nosilaca javnotužilačke funkcije u osnovnim javnim tužilaštvima uslovi su niži, dok su za Republičkog javnog tužioca i za zamenike Republičkog javnog tužioca najviše zahtevni, tako da je potrebno:

1. četiri godine za osnovnog javnog tužioca i tri godine za zamenika osnovnog javnog tužioca,
2. sedam godina za višeg javnog tužioca i šest godina za zamenika višeg javnog tužioca,
3. deset godina za apelacionog javnog tužioca i javnog tužioca posebne nadležnosti i osam godina za zamenike apelacionog javnog tužioca i zamenika javnog tužioca posebne nadležnosti,

³¹ Čl. 83 st. 1 i 2 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

³² Čl. 85 st. 1 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

³³ Čl. 86 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

³⁴ Čl. 76 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

³⁵ Čl. 77 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

4. dvanaest godina za Republičkog javnog tužioca i jedanaest godina za zamenika Republičkog javnog tužioca³⁶.

Radno iskustvo u pravnoj struci je veoma širok pojam, i daje mogućnost ne samo pravnicima iz javnih tužilaštava, nego i sudijama, advokatima, pravnicima u privrednim društvima, bankama, javnim preduzećima, javnim ustanovama itd. da konkurišu za nosioce javnotužilačke funkcije. Jednaka dostupnost radnih mesta jeste važno ustavno i zakonsko načelo, koje je obezbeđeno time što svako može da konkuriše za zamenika javnog tužioca za prvi izbor ili za osnovnog javnog tužioca. Međutim, Zakon o zabrani diskriminacije³⁷ propisuje izuzetke u slučaju diskriminacije u oblasti rada, predviđajući da se ne smatra diskriminacijom pravljenje razlike, isključenje ili davanje prvenstva zbog osobenosti određenog posla kod koga lično svojstvo lica predstavlja stvarni i odlučujući uslov obavljanja posla, ako je svrha koja se time želi postići opravdana. S ciljem jačanja profesionalizma, samostalnosti, isključenja političkih izbora i zaštite integriteta javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca trebalo bi uvesti zakonska ograničenja prilikom izbora na funkcije višeg ranga, tako što bi poseban uslov bio definisan kao radno iskustvo nakon položenog pravosudnog ispita stečeno obavljanjem tužilačke funkcije. Time bi jasno bile postavljene granice u konkurisanju za javnotužilačku funkciju i samo oni kandidati koji su nosioci funkcije mogli bi da budu izabrani za više pozicije, sa ovlašćenjima za gonjenje učinilaca krivičnih dela na nivou okruga, apelacija, odnosno na teritoriji celokupne države ili u Tužilaštvima posebne nadležnosti za organizovani kriminal i ratne zločine. Rešenje je restriktivno, ali interesi zaštite službe od spoljnih uticaja i afirmacija tužilačkog iskustva, posebno kada je reč o izboru za apelacione javne tužioce, tužioce posebne nadležnosti i Republičkog javnog tužioca trebalo bi da budu pretežniji od primene opšteg načela dostupnosti radnih mesta pod jednakim uslovima. Srednje rešenje koje bi takođe moglo biti prihvatljivo jeste dvostruko duže radno iskustvo za ona lica koja nisu prethodno radila u javnom tužilaštvu.

4.2. Kriterijumi i merila za predlaganje i izbor nosilaca javnotužilačke funkcije

U postupku izbora nosilaca javnotužilačke funkcije utvrđuje se ispunjenost kriterijuma za izbor, a to su:

1. stručnost
2. osposobljenost i
3. dostojnost.

Stručan jeste onaj kandidat koji poseduje teorijska i praktična znanja potrebna za obavljanje javnotužilačke funkcije³⁸ prevashodno iz materije materijalnog i procesnog krivičnog prava, oduzimanja imovine proistekle iz krivičnog dela, međunarodne pravne pomoći, maloletničkog

³⁶ Prema čl. 30 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu, Sl. gl. RS 43/91 i 71/92, posebni uslovi su bili postavljeni tako da je za opštinskog javnog tužioca i za zamenika opštinskog javnog tužioca, trebalo tri godine; za okružnog javnog tužioca i za zamenika okružnog javnog tužioca, sedam godina i za Republičkog javnog tužioca i za zamenika Republičkog javnog tužioca, dvanaest godina; prema čl. 57 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu, Sl. gl. RS 63/01, 42/02, 39/03, 44/04, 51/04, 61/05, 46/06 i 106/06, dve godine radnog iskustva u pravnoj struci morao je da ima kandidat za opštinskog javnog tužioca, jednu godinu kandidat za njegovog zamenika, šest godina za okružnog javnog tužioca, a četiri za zamenika i dvanaest godina za Republičkog javnog tužioca i njegovog zamenika.

³⁷ Čl. 16 st. 3 Zakona o zabrani diskriminacije, Sl. gl. RS 22/09.

³⁸ Čl. 82 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

krivičnog prava i krivično-pravne zaštite maloletnih lica, visokotehnološkog kriminala, organizovanog kriminala, terorizma i korupcije, ratnih zločina, kriminalistike, kriminologije, sudskog organizacionog prava, kompanijskog prava, prava intelektualne svojine, kao i porodičnog i obligacionog prava u delu u kom može biti povređen javni interes. U praktičnom smislu stručnost se ogleda u stečenom akademskom zvanju na osnovnim, master ili doktorskim studijama, položenim specijalističkim kursevima i pohađanim seminarima za stručno usavršavanje, odnosno multidisciplinarnom i kontinuiranom obrazovanju.

Kriterijum *osposobljenosti* zahteva posedovanje veština koje omogućavaju efikasnu primenu specifičnih pravničkih znanja u rešavanju javnotužilačkih predmeta³⁹, odnosno umešnost i sigurnost u postupanju, istrajnost, poštovanje prekluzivnih rokova, odgovornost, pripremljenost i prilagodljivost u različitim procesnim situacijama, posvećenost. Donošenje argumentovanih i preciznih tužilačkih odluka ključna je komponenta ovog kriterijuma, koja se odražava na projekciju ažurnosti i uspešnosti u radu. Kompleksna je ujedno zbog velikog kruga odluka koje mogu biti donete prilikom obrade javnotužilačkih predmeta, a među najznačajnijim nalaze se one koje proizvode pravno dejstvo u odnosu na položaj okrivljenog u krivičnom postupku, kao što su: naredba o sprovođenju istrage, optužnica, optužni predlog, predlog za izricanje mere bezbednosti, sporazum o priznanju krivičnog dela, žalba, vanredni pravni lekovi itd.

Ispunjenost kriterijuma stručnosti i osposobljenosti određuje se merilima izraženih u bodovima. U postupku predlaganja kandidata za prvi izbor relevantni parametri su pisani i usmeni test. Prilikom izbora zamenika javnih tužilaca pokazatelji ostvarenosti kriterijuma su ocena vrednovanja rada i razgovor, a za predlaganje kandidata za javne tužioce i Republičkog javnog tužioca navedene kvalifikacije se iskazuju ocenom vrednovanja rada, predstavljanjem programa organizacije i unapređenja rada javnog tužilaštva i izradom pisanog testa, što važi za one kandidate koji nisu nosioci javnotužilačke ili sudijske funkcije.

Dostojnost implicira moralne osobine koje tužilac treba da poseduje i ponašanje u skladu sa njima. Moralne osobine su: poštenje, savesnost, pravičnost, dostojanstvenost, istrajnost, uzornost, a ponašanje se sastoji u čuvanju ugleda javnog tužilaštva u službi i izvan nje, svesti o društvenoj odgovornosti, održavanju samostalnosti i nepristrasnosti, pouzdanosti i dostojanstva u službi i izvan nje i preuzimanju odgovornosti za unutrašnju organizaciju i pozitivnu sliku o javnom tužilaštvu u javnosti⁴⁰. U Pravilniku⁴¹ je predviđena *pretpostavka dostojnosti*, što znači da je ovo jedini kriterijum koji se ne proverava u postupku izbora, kako kandidata za prvi izbor, tako i za izbor na druge više funkcije. Iako apstraktan i po sadržini vrednosnog karaktera, zbog vrste ovlašćenja, težine posla, ozbiljnosti i odgovornosti trebalo je uvesti u Pravilnik načine provere dostojnosti npr. na osnovu izveštaja iz kaznene i operativne evidencije, prekršajne evidencije, evidencije sa rada o izricanju disciplinskih sankcija za lakši ili teži disciplinski prekršaj, kao osnovne metode provera, i zakonom propisane bezbednosne provere⁴². Bezbednosne provere mogu biti osnovne ili potpune, u zavisnosti od stepena tajnosti informacija koje se čine dostupnim i upotrebljivim izborom na javnotužilačku funkciju. Inače, potpunoj bezbednosnoj proveri za pristup tajnim informacijama i dokumentima podležu pre stupanja na

³⁹ Čl. 82 st. 3 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

⁴⁰ Čl. 82 st. 3 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

⁴¹ Čl. 3 st. 3 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁴² Čl. 53 Zakona o tajnosti podataka, Sl. gl. RS 104/09.

funkciju, odnosno rad npr. Tužilac za organizovani kriminal, zamenici Tužioca za organizovani kriminal i svi državni službenici i nameštenici zaposleni u Tužilaštvu za organizovani kriminal, jer rade na predmetima sa tajnim podacima, čijim otkrivanjem ili činjenjem dostupnim trećim licima bi mogla da nastane teška šteta po interese Republike Srbije⁴³. Ova obaveza čuvanja tajnih podataka ustanovljena je Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela⁴⁴ i može se podvesti pod pojam dostojnosti i pouzdanosti. Mada je u ovom Tužilaštvu ona posebno izražena usled težine krivičnih dela, organizovanog kriminaliteta i posebnih dokaznih radnji koje se preduzimaju u predistražnom postupku, nesumnjivo je da i u javnim tužilaštvima opšte nadležnosti javni tužioci i zamenici javnih tužilaca imaju pristup podacima koji su označeni određenim stepenom tajnosti, te bi bilo svrsishodno da podležu bezbednosnim proverama, a na taj način i utvrđivanju da li je kandidat dostojan ili nedostojan javnotužilačke funkcije.

5. Prvi izbor nosilaca javnotužilačke funkcije

Kada se raspravlja o prvom izboru, pre svega se misli na izbor na funkciju zamenika javnog tužioca u osnovnom javnom tužilaštvu, ali ne postoje ograničenja ni generalne smetnje da kandidat podnese prijavu za izbor na funkciju zamenika u javnom tužilaštvu višeg ranga ili na funkciju javnog tužioca⁴⁵. Izbor zamenika javnih tužilaca koji prvi put stupaju na funkciju vrši se na osnovu konkursa koji oglašava Državno veće tužilaca. Prijave mogu da podnesu svi kandidati koji ispunjavaju opšte i posebne uslove za izbor. Struktura učesnika na konkursu je heterogena. Najviše prijava bivaju podnete od strane tužilačkih pomoćnika, sudijskih pomoćnika, polaznika Pravosudne akademije, ali ambicija o obavljanju tužilačkog posla nije strana ni pravnicima zaposlenim u javnim preduzećima, advokatskim kancelarijama, državnoj upravi itd. Čak u okviru ovih kategorija postoje podgrupe kandidata, kao što je npr. slučaj sa tužilačkim pomoćnicima, među kojima ima onih sa višegodišnjim radnim iskustvom u osnovnim javnim tužilaštvima, u javnim tužilaštvima različitog ranga, u Tužilaštvima posebne nadležnosti, kao i onih koji su nedavno ispunili uslove za izbor za zamenike javnog tužioca. Po isteku roka za apliciranje proverava se ispunjenost kriterijuma stručnosti i osposobljenosti prijavljenih kandidata rešavanjem pisanog testa i obavljanjem razgovora sa kandidatima – tzv. usmeni test⁴⁶. Oba testa sačinjava i vrednuje komisija koju obrazuje Državno veće tužilaca. Komisija je povremeno radno

⁴³ Čl. 14 st. 1 tač. 2 Zakona o tajnosti podataka (bel. 42).

⁴⁴ Čl. 17 Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela, Sl. gl. RS 42/02, 27/03, 39/03, 67/2003, 29/04, 58/04, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11, 101/11 i 32/13.

⁴⁵ Od ovog pravila ipak postoji jedan izuzetak, koji se odnosi na korisnike početne obuke Pravosudne akademije. Ta obuka je organizovana u skladu sa čl. 25 Zakona o Pravosudnoj akademiji, Sl. gl. 104/09, 32/14 i 106/15, za sticanje praktičnih i teorijskih znanja i veština, razumevanje uloge i osnovnih principa postupanja sudije i zamenika javnog tužioca s ciljem samostalnog, stručnog i efikasnog vršenja funkcije sudije u prekršajnom i osnovnom sudu i zamenika javnog tužioca u osnovnom javnom tužilaštvu i kandidat koji je položio završni ispit prema čl. 40 st. 8 istog Zakona dužan je da konkuriše na mesta sudije prekršajnog suda ili osnovnog suda, odnosno zamenika osnovnog javnog tužioca. Tumačenjem ovih odredbi jasno se može izvesti zaključak da završena početna obuka i položen završni ispit korisnicima Pravosudne akademije mogu biti uzeti u razmatranje jedino prilikom izbora na osnovnim instancama sudova, odnosno javnih tužilaštava.

⁴⁶ Čl. 6 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

telo⁴⁷, koje čine tri nosioca javnotužilačke funkcije i dva stručna lica⁴⁸. Mešoviti sastav ove komisije, čiji članovi ne moraju striktno da budu članovi po položaju i izborni članovi Državnog veća tužilaca, nego lica koja su *ad hoc* imenovana, nedvosmisleno ukazuje da je na ovakav način izvršena delegacija Ustavom utvrđenih izbornih nadležnosti Državnog veća tužilaca na treća lica. Pojam „stručnih lica“ je neodređen i nejasan, jer nisu postavljeni profesionalni uslovi nužni za regrutovanje i imenovanje u komisiju.

5.1. Pisani test

Pisani test se sastoji od dvadeset teorijskih pitanja iz krivičnog materijalnog i procesnog prava i izrade javnotužilačke odluke – naredbe o sprovođenju istrage, optužnog akta i žalbe⁴⁹. Polaze se anonimno pod jedinstvenom šifrom, a ocenjuje se bodovima od jedan do pedeset⁵⁰. Ovaj tekst je eliminacionog karaktera, pošto kandidat mora da osvoji najmanje dvadeset šest bodova, da bi stekao pravo da polaze usmeni test. Nakon završetka pisanog testa objavljuje se lista kandidata sa šiframa na internet prezentaciji Državnog veća tužilaca. Kandidat koji je nezadovoljan brojem bodova na pisanom testu ima pravo da izvrši uvid u zadatak i podnese prigovor. O prigovoru odlučuje komisija, koja je dužna da u roku od dva sata od podnošenja prigovora donese odluku. Ukoliko komisija ustanovi da je prigovor osnovan, doneće rešenje kojim će ponovo utvrditi broj bodova⁵¹.

Od obaveze polaganja pisanog testa izuzeti su kandidati iz javnog tužilaštva koji su radili na poslovima tužilačkog pomoćnika u trajanju od najmanje tri godine, oni koji su završili početnu obuku na Pravosudnoj akademiji i sudije⁵². Sledstveno tome, kandidatu iz javnog tužilaštva broj bodova koji bi ostvario na pisanom testu podudara se sa poslednjom ocenom utvrđenom rešenjem o ocenjivanju, učesniku na konkursu iz Pravosudne akademije računa se završna ocena, a kandidatu sudiji ocena vrednovanja rada⁵³. Stav o tome da li će koristiti ovo pravo i tražiti priznavanje ocene iz rešenja o ocenjivanju ovi učesnici na konkursu dužni su da opredele u prijavi. Ovakvo rešenje u Pravilniku šireg je domašaja od onog predviđenog novim dopunama Zakona o javnom tužilaštvu⁵⁴, u članu 77a, jer samo kandidat koji je završio početnu obuku na Pravosudnoj akademiji nije dužan da polaze *ispit*, već se njemu kao merilo stručnosti i osposobljenosti uzima završna ocena na početnoj obuci na Pravosudnoj akademiji. Novom

⁴⁷ Čl. 12 Poslovnika o radu Državnog veća tužilaca, Sl. gl. RS 55/09, 43/15, 4/16.

⁴⁸ Čl. 7 st. 7 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁴⁹ Čl. 47 st. 3 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16) i čl. 2 st. 2 Odluke Državnog veća tužilaca o sadržini i formi testa koji se polaze u postupku predlaganja za nosioce javnotužilačke funkcije, Sl. gl. RS 49/15.

⁵⁰ Čl. 7 st. 3 i čl. 8 st. 1 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16) i čl. 2 i 3 st. 2 Odluke Državnog veća tužilaca o sadržini i formi testa koji se polaze u postupku predlaganja za nosioce javnotužilačke funkcije (bel. 49).

⁵¹ Čl. 3 st. 11 tač. 2 Odluke Državnog veća tužilaca o sadržini i formi testa koji se polaze u postupku predlaganja za nosioce javnotužilačke funkcije (bel. 49).

⁵² Čl. 9 st. 1 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁵³ Čl. 9 st. 2-4 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁵⁴ Zakon o dopuni Zakona o javnom tužilaštvu, Sl. gl. RS 106/15, odložena je primena čl. 77a do 01. 09. 2016.

odredbom ponovo se daje prednost korisnicima početne obuke u Pravosudnoj akademiji u odnosu na sve druge kandidate. Pravljenje razlika u korist svršenih polaznika Pravosudne akademije u odnosu npr. na tužilačke pomoćnike je neodrživo zato što ne postoje jasni, objektivni i nepristrasni kriterijumi i merila u postupku vrednovanja pohađanja početne obuke i načina izvođenja završne ocene iz zbira ocena dobijenih za pojedine delove obuke i ocene sa završnog ispita⁵⁵ – simulacije suđenja. Takođe, završna ocena polaznika Pravosudne akademije je merodavnija od ocene koju tužilačkim pomoćnicima određuje javni tužilac u skladu sa Zakonom o državnim službenicima⁵⁶, vrednujući rezultate postignute u izvršavanju poslova radnog mesta i postavljenih ciljeva, samostalnost, stvaralačku sposobnost, preduzimljivost, preciznost i savesnost, saradnju sa drugim državnim službenicima i ostale sposobnosti koje zahteva to radno mesto. Uprkos činjenici da se ocenjivanje tužilačkih pomoćnika vrši po opštem, sistemskom Zakonu o državnim službenicima i da nije donet podzakonski akt, koji bi regulisao specifične kriterijume i postupak vrednovanja rada tužilačkih pomoćnika, ova kategorija *sui generis* državnih službenika ne može da podnese teret propusta državnih organa i bude diskriminisana u postupku karijernog napredovanja i izbora na javnotužilačke funkcije u bilo kojoj izbornoj fazi i to od strane nekolicine kandidata sa Pravosudne akademije, koji maksimalno sedam meseci (prema programu početne obuke ukupno dvesta deset dana⁵⁷) pohađaju obuku u javnim tužilaštvima.

5.2. Usmeni test

Usmeni test je obavezan za sve kandidate i služi za ocenjivanje veštine komunikacije, umešnosti obrazlaganja pravnih stavova, profesionalnog integriteta i analize studije slučaja. Kandidat na osnovu predloženog činjeničnog stanja nakon pripreme, koja traje petnaest minuta⁵⁸, izlaže svoj stav o pravnoj kvalifikaciji krivičnog dela, bitnim obeležjima konkretnog krivičnog dela i odgovara na druga pitanja s tim u vezi. O toku usmenog testa sačinjava se zajednički zapisnik članova komisije Državnog veća tužilaca, uz koji se prilažu i pojedinačni zapisnici svakog člana komisije. Na usmenom testu kandidat može da dobije od jednog do dvadeset bodova⁵⁹, a ovaj raspon potencijalnih bodova nosi rizik subjektivnosti i otvara širi opseg diskrecionog prava ocenjivača.

Na osnovu rezultata pisanog i usmenog testa dobijenih od strane komisije Državnog veća tužilaca⁶⁰ sačinjava se rang lista za predlaganje i izbor zamenika javnog tužioca. Da li je zbir bodova ostvaren na ovim testovima adekvatan i stabilan pokazatelj da su kandidati koji su u vrhu liste i najbolji budući zamenici javnih tužilaca? Odgovor na ovo pitanje je relativan, a primena Pravilnika će u budućem periodu dati tačan odgovor. Ipak, *dodatni objektivni kriterijumi*, kao što su npr. dužina radnog iskustva u javnom tužilaštvu nakon položenog pravosudnog ispita, težina

⁵⁵ Čl. 38 Zakona o Pravosudnoj akademiji (bel. 45).

⁵⁶ Čl. 82-86 Zakona o državnim službenicima, Sl. gl. RS 79/05, 81/05, 83/05, 64/07, 67/07, 116/08, 104/09, 99/14.

⁵⁷ Program početne obuke, http://www.pars.rs/home/pocetna_obuka.html, očitavanje 27. 12. 2015.

⁵⁸ Čl. 4 st. 8 Odluke Državnog veća tužilaca o sadržini i formi testa koji se polaže u postupku predlaganja za nosioce javnotužilačke funkcije (bel. 49).

⁵⁹ Čl. 7 st. 6 i čl. 8 st. 2 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁶⁰ Čl. 7 st. 6 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

poslova koje je kandidat obavljao, vrsta organa u kojima je bio zaposlen, dodatne aktivnosti - pohađanje seminara, stručnih skupova, učešće u radnim grupama, objavljeni stručni radovi, stečeno zvanje doktora nauka, poznavanje stranih jezika doprineli bi kvalitetnijem i pravednijem rangiranju kandidata s jedne strane. S druge strane, kako je svaki kandidat specifičan po godinama radnog staža, poslovima, sklonostima, različitim mogućnostima za stručno usavršavanje itd. svi ovi dodatni kriterijumi bi morali biti egzaktni i izraženi u bodovima, što bi postupak izbora učinio komplikovanijim. Pored toga, može se pojaviti i problem formiranja jedinstvene liste zbog različitih, paralelnih nivoa ulazaka, npr. zamenik u osnovnom javnom tužilaštvu koji želi da napreduje konkuriše za isto radno mesto kao kandidat koji do sada nije vršio javnotužilačku funkciju i koji se prvi put bira. Njihova mesta na rang listi se formiraju na različite načine, jer se zameniku uzima u obzir ocena vrednovanja rada, a drugi kandidat radi pisani test. Premda su bodovi određeni i za jednu i za drugu kategoriju po principu 50+20, svaki kandidat može ostvariti isti maksimalni broj bodova. Ukoliko više kandidata koji su nosioci javnotužilačke funkcije ostvare identičan broj bodova, prednost se daje kandidatu koji ima duži staž posle položenog pravosudnog ispita. Ako postoji kolizija u mestu na rang listi između nosioca javnotužilačke funkcije i onog koji to nije, bolje će biti pozicioniran onaj koji obavlja javnotužilačku funkciju, a ako nijedan kandidat nije vršilac tužilačke funkcije, gledaće se koji od njih ima duži staž na pravnim poslovima posle položenog pravosudnog ispita. Dakle, prema Pravilniku *dodatni kriterijumi* su izuzetni i primenjuju se u slučaju kada prethodna merila pokažu da su jednaki. Rang lista se objavljuje na internet prezentaciji i oglasnoj tabli Državnog veća tužilaca. Ona je jedina merodavna za formiranje predloga Državnog veća tužilaca, koji se potom upućuje Narodnoj skupštini, radi glasanja i izbora kandidata za zamenika javnog tužioca na tu funkciju prvi put na period od tri godine⁶¹ pod rezervom da se Državno veće tužilaca opredeli za kandidata koji nije nosilac javnotužilačke funkcije, jer u suprotnom bira direktno nosioca javnotužilačke funkcije na višu funkciju, o čemu će biti reči u odeljku analize u vezi sa napredovanjem zamenika javnih tužilaca.

Od stupanja na snagu Pravilnika nije objavljen konkurs za izbor za zamenike javnog tužioca u osnovnim javnim tužilaštvima, ali se očekuje u skorije vreme. Na prethodnim konkursima Državno veće tužilaca vršilo je izborne prerogative na osnovu biografije kandidata, mišljenja pretpostavljenih i usmenog razgovora. Pretežno su za zamenike javnog tužioca predlagani, a kasnije i birani tužilački pomoćnici, te je realno očekivati da će tužilački pomoćnici zadržati svoju suprematiju i nakon preispitivanja uslova za izbor prema odredbama novog Pravilnika.

6. Izbor zamenika javnih tužilaca

Prema Pravilniku zamenici javnih tužilaca prolaze postupak izbora u tri slučaja⁶²:

1. kada se biraju na stalnu funkciju nakon isteka probnog mandata od tri godine,
2. kada napreduju u više javno tužilaštvo i
3. kada se premeštaju u drugo javno tužilaštvo.

⁶¹ Čl. 75 st. 1 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

⁶² Čl. 10 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

Nakon isteka tri godine od dana kada je počeo da vrši javnotužilačku funkciju Državno veće tužilaca odlučuje o izboru zamenika javnog tužioca koji je prvi put izabran na stalnu funkciju. Ako rad zamenika javnog tužioca nije bio dva puta za tri godine vrednovan ocenom „ne zadovoljava“⁶³, mandat će mu biti produžen na neodređeno, a u suprotnom biće razrešen. Shodno tome, Državno veće tužilaca je dužno da prethodno pribavi odluke javnih tužilaca o vrednovanju rada i donese potom deklarativnu odluku, na osnovu postojećih podataka i bez daljeg upuštanja u razmatranje, osim ako prethodno nije odlučivao o prigrivu protiv odluke o vrednovanju rada u drugom postupku – instancione kontrole organa ovlašćenog za ocenjivanje rada. Zamenici kojima ističe mandatni period od tri godine dakle, ne biraju se ponovo na konkursu, već se na osnovu rezultata rada koji su postigli u probnom periodu odlučuje o tome da li će biti izabrani na stalnu funkciju ili razrešeni javnotužilačke funkcije. O ovom pitanju Državno veće tužilaca trebalo bi da donese odluku u punom sastavu, na redovnoj ili vanrednoj sednici većinom glasova svih članova.

Svaki zamenik javnog tužioca ima pravo da *napreduje* i podnese prijavu za izbor na funkciju u javno tužilaštvo višeg ranga ili u Tužilaštva posebne nadležnosti. Odluci Državnog veća tužilaca o izboru prethodi postupak provere ispunjenosti stručnosti i osposobljenosti svakog kandidata. Ova dva važna kriterijuma za izbor cene se na osnovu odluke o vrednovanju rada i razgovora. U zavisnosti od ocene vrednovanja rada kandidat može da dobije pedeset bodova za ocenu „izuzetno uspešno obavlja javnotužilačku funkciju“, odnosno trideset bodova za ocenu „uspešno obavlja javnotužilačku funkciju“ i da ne dobije bodove ako je ocenjeno da njegov rad ne zadovoljava. Ukoliko kandidat nema ocenu iz redovnog vrednovanja rada, uzeće se ocena dobijena vanrednim vrednovanjem. Razgovor je dodatna komponenta stručnosti i osposobljenosti, kojim komisija Državnog veća tužilaca utvrđuje veštinu komunikacije kandidata, spremnost za obavljanje javnotužilačke funkcije i profesionalni integritet⁶⁴. Uspešnost kandidata na razgovoru iskazuje se bodovima od jedan do dvadeset, a ovako šire postavljeni raspon implicira subjektivnost, pristrasnost, jer članovi komisije koji ocenjuju razgovor prema svom utisku i iskustvu vrše raspodelu bodova. Sabiranjem bodova dobijenih primenom navedena dva merila formira se rang lista i tek u ovoj fazi, kada kandidati imaju jednak broj bodova, cene se dodatni pokazatelji, kao što su staž posle položenog pravosudnog ispita, prethodno iskustvo u vršenju javnotužilačke funkcije, ali samo ako je dilema o poziciji na rang listi između nosioca javnotužilačke funkcije i kandidata koji to nije. Ovi elementi jesu važni, ali za obavljanje poslova iz nadležnosti hijerarhijski višeg javnog tužilaštva od neprikosnovane važnosti bila bi i merila koja su ovde izostavljena, kao npr. grupa krivičnih dela kojima se zamenik javnog tužioca bavio, odnosno koje je kroz dodeljene predmete u rad obrađivao, složenost predmeta, stručno usavršavanje, dodatna profesionalna angažovanja, npr. u radnim grupama, učestvovanje na seminarima u svojstvu predavača i sl.

Zamenik javnog tužioca može biti *trajno premešten* u drugo javno tužilaštvo istog stepena odlukom Državnog veća tužilaca bez svoje saglasnosti ako javno tužilaštvo bude ukinuto, ako bude podeljeno područje na kojem javno tužilaštvo vrši nadležnost na dva ili više javnih

⁶³ Početkom primene Pravilnika o kriterijumima i merilima za vrednovanje rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, Sl. gl. RS 5/14, dana 15. 01. 2015. stekli su se preduslovi za primenu ovih odredaba.

⁶⁴ Čl. 13 st. 2 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

tužilaštava ili ako bude smanjen broj zamenika javnog tužioca u jednom javnom tužilaštvu⁶⁵ ili ako javni tužilac ne bude ponovo izabran⁶⁶. Sa pravnog aspekta reč je o objektivnim okolnostima za odstupanje od principa stalnosti i nepremestivosti javnog tužioca i zamenika javnog tužioca, novim zakonskim rešenjima ili prestanku funkcije. Pošto nema konkursa u kom bi Državno veće tužilaca odlučivalo o novom radnom mestu za zamenike javnog tužioca, a takođe se ne ispituju posebno ni kriterijumi za izbor, ova kategorija u delu Pravilnika koji se odnosi na izbor zamenika javnog tužioca je suvišna. Navedena tvrdnja može se potkrepiti tumačenjem Zakona o javnom tužilaštvu, kojim je propisana formula za izbor, te tako npr. u slučaju da javnom tužiocu istekne mandat, a ne bude ponovo biran, obavezno se bira na funkciju zamenika javnog tužioca koju je obavljao pre izbora, a ako je bio izabran za šefa tužilaštva višeg stepena iz nižeg javnog tužilaštva, nakon prestanka funkcije javnog tužioca bira se na funkciju zamenika javnog tužioca u tužilaštvu kojim je rukovodio. Takođe, ukoliko je funkcija javnog tužioca prestala licu koje prethodno nije bio nosilac javnotužilačke funkcije, biće izabrano na funkciju zamenika javnog tužioca u javnom tužilaštvu u kom je do prestanka mandata bio javni tužilac. Funkcionalno posmatrano, Državno veće tužilaca vrši izbornu nadležnost, ali strogo prema normama Zakona o javnom tužilaštvu, tako da nema izbora *stricto sensu*. Argument u prilog ovom stavu predstavlja i uvod odluke o izboru zamenika javnog tužioca, koju je Državno veće tužilaca donelo 30. decembra 2015. godine⁶⁷, kada je izabralo sve javne tužioce koji nisu ponovo izabrani za zamenike javnog tužioca u onim tužilaštvima u kojima su vršili prethodno te funkcije.

7. Izbor tužilaca

Prilikom predlaganja kandidata za javne tužioce, Tužioce posebne nadležnosti i Republičkog javnog tužioca stepen ispunjenosti kriterijuma stručnosti i osposobljenosti utvrđuje se na osnovu:

1. ocene vrednovanja rada za nosioce javnotužilačke funkcije i sudijske funkcije ili pisanog testa za kandidate koji nisu nosioci javnotužilačke ili sudijske funkcije,
2. predstavljanja programa organizacije i unapređenja rada javnog tužilaštva za sve kandidate⁶⁸.

7.1. Izbor javnih tužilaca

Maksimalan broj bodova koji prijavljeni kandidati za javne tužioce mogu da ostvare je sedamdeset primenom dva različita metodološka pristupa. Prvi je svojstven kandidatima koji su javni tužioци ili zamenici javnog tužioca i pretežno je orijentisan na postignute rezultate u radu. U središtu se nalazi ocena vrednovanja rada, koja može biti dobijena u postupku redovne ili vanredne evaluacije, a u skladu sa Pravilnikom o kriterijumima i merilima za vrednovanje rada

⁶⁵ Čl. 62 st. 3 u vezi sa čl. 57 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

⁶⁶ Čl. 55 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

⁶⁷ Odluka Državnog veća tužilaca o izboru zamenika javnog tužioca, <http://www.dvt.jt.rs/doc/odluka%20o%20izboru%20glasnik%202015.doc>, očitavanje 09. 01. 2016.

⁶⁸ Čl. 15 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca⁶⁹. Na osnovu nje se formira primarna klasifikacija kandidata po sledećem ključu: „ocena izuzetno uspešno obavlja javnotužilačku funkciju” obezbeđuje pedeset bodova, srednja ocena „uspešno obavlja javnotužilačku funkciju” trideset bodova, dok negativna ocena „ne zadovoljava” ostavlja kandidata bez bodova. Kako po prirodi stvari stručnost i osposobljenost kandidata, koji nisu nosioci javnotužilačke funkcije, nije moguće izraziti ocenom uspešnosti u obavljanju javnotužilačkog posla, uveden je pisani test, kao glavno merilo drugog metodološkog pristupa. Sastoji se u izradi javnotužilačke odluke – sporazuma o priznanju krivičnog dela, optužnice, žalbe i dr. i analize slučaja⁷⁰. Težina zadatka zavisi od ranga javnog tužilaštva za čijeg šefa kandidat podnosi prijavu za konkurs, te tako *exempli causa* za osnovnog javnog tužioca zadatak će biti iz stvarne nadležnosti tog tužilaštva i obuhvatiće krivična dela za koja je zaprećena kazna zatvora do deset godina. Komisija može test da oceni „izuzetno uspešno“, što nosi pedeset bodova, „uspešno“, što garantuje trideset bodova ili „nije položio“, što diskredituje kandidata iz daljeg postupka izbora⁷¹. Za razliku od prvog izbora gde pojedini kandidati imaju ekskluzivno pravo da odluče da li će se njihova stručnost i osposobljenost utvrđivati ocenama dobijenim vrednovanjem uspešnosti modaliteta obavljanja radnih zadataka, ovde nije ostavljena mogućnost kandidatima, koji su nosioci javnotužilačke funkcije, da se opredele da umesto priznavanja ocene vrednovanja rada rešavaju pisani test. Analogno tome, trebalo bi primeniti logičko i sistemsko tumačenje, po kom bi isključivo ocena vrednovanja rada bila merodavna za ocenu posebnih kriterijuma za izbor i samo najuspešniji kandidati bi trebalo da imaju perspektivu za izbor. Drugi segment u postupku raspravljanja ispunjenosti uslova za izbor javnih tužilaca zajednički je za sve grupe konkursnih učesnika i definisan je kao predstavljanje programa organizacije i unapređenja rada javnog tužilaštva. U ovom usmenom delu izbornog postupka kandidati izlažu plan i program rada javnog tužilaštva, analiziraju svoju viziju podele posla i organizacije unutrašnjeg uređenja i predlažu mere za unapređenje rada i očuvanje ugleda javnog tužilaštva u javnosti. Dvadeset bodova je gornja granica vrednovanja predstavljanja programa, a stiže se tako što svaki član komisije prvo samostalno ocenjuje sa do deset bodova kvalitet programa i isto toliko ostvarljivost programa, a zatim se njihove ocene sabiraju i dele sa brojem članova komisije⁷². Propisivanje ovih parametara povećava stepen objektivnosti i transparentnost. Na osnovu ukupno ostvarenih bodova sastavlja se rang lista kandidata za izbor javnih tužilaca, koja se objavljuje na internet prezentaciji i oglasnoj tabli Veća. Pored ove rang liste, po završetku pisanog testa objavljuje se prethodna lista sa šiframa kandidata i postignutim rezultatima. Nezadovoljni kandidat ima pravo da izvrši uvid u test i izjavi prigovor, o kom u roku od dva sata odlučuje komisija koja je ocenjivala pisani test⁷³. Važno je obezbediti veću transparentnost u smislu da podaci o učesnicima na konkursu i postignutim rezultatima budu dostupni i snabdeveni otvorenim pristupom i vršenjem uvida u ocenjivanje merila svih kandidata, jer odatle može da se crpi činjenična građa za ulaganje prigovora. Nakon razmatranja prigovora komisija, ako utvrdi da je prigovor osnovan,

⁶⁹ Pravilnik o kriterijumima i merilima za vrednovanje rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca (bel. 63).

⁷⁰ Čl. 6 st. 1 Odluke Državnog veća tužilaca o sadržini i formi testa koji se polaže u postupku predlaganja za nosioce javnotužilačke funkcije (bel. 49).

⁷¹ Čl. 18 st. 2 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁷² Čl. 20 st. 5 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁷³ Čl. 7 st. 9 Odluke Državnog veća tužilaca o sadržini i formi testa koji se polaže u postupku predlaganja za nosioce javnotužilačke funkcije (bel. 49).

doneće rešenje kojim će ponovo utvrditi broj bodova, a on će biti jedini merodavan za ponovno formiranje mesta kandidata na listi.

Sastavljanje pisanog testa i ocenjivanje parametara stručnosti i osposobljenosti i ovde, kao što je to slučaj sa izborom zamenika javnog tužioca, vrši komisija formirana od strane Državnog veća tužilaca⁷⁴, koju mogu da čine i članovi koji nisu *de iure* članovi ovog autonomnog organa koji štiti samostalnost javnih tužilaca. Nezavisno od njihovog profesionalnog znanja i integriteta angažovanje trećih lica i eliminacija članova Državnog veća tužilaca iz rada izborne komisije odstupa od ustavne i zakonske koncepcije provođenja postupka izbora, a razlozi znatne opterećenosti članova Državnog veća tužilaca nisu održivi, niti dovoljno ubedljivi da opravdaju opisane organizacione nedostatke.

7.2. Izbor Tužilaca posebne nadležnosti

Za postupak izbora Tužilaca u Tužilaštvima posebne nadležnosti – Tužioca za organizovani kriminal i Tužioca za ratne zločine može se konstatovati da se vrši na isti način kao i za javne tužioce u tužilaštvima sa opštim kompetencijama, s tim što je zbog specifičnosti materije, strukture krivičnih dela i složenosti predmeta uspostavljeno jedno važno suplementarno merilo utemeljeno na posebnim zakonima koji uređuju organizaciju i rad tih tužilaštava. Prilikom predlaganja kandidata za Tužioca za organizovani kriminal prednost imaju kandidati koji poseduju potrebna stručna znanja i iskustvo iz oblasti suzbijanja organizovanog kriminala i korupcije⁷⁵, a kad se predlažu kandidati za Tužioca za ratne zločine prednost će dobiti oni koji su stekli posebna stručna znanja i iskustvo u oblasti krivičnog prava, međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava⁷⁶. Razlozi za propisivanje ovih odredaba svode se na bitnost iznalaženja najkvalitetnijih i najkvalifikovanijih budućih tužilaca, sužavanja kruga potencijalnih kandidata i isticanja atipičnosti i težine poslova. Zbog činjenice da se kriterijumi stručnosti i osposobljenosti iskazuju bodovima u prethodnom delu izbornog postupka, *prednost* formulisana posebnim zakonima jedino bi mogla biti materijalizovana davanjem prvenstva u redosledu na rang listi kada je broj bodova kandidata izjednačen. S tim u vezi, diskutabilno je kakav je posledični efekat posedovanja stručnog znanja iz oblasti koje su ključne za vršenje nadležnosti ovih tužilaštava, a zbog te neodređenosti i odabir kandidata je relativizovan. Može se zaključiti da je upućivanjem Pravilnika na odredbe zakona zaobidena detaljnija i celovitija regulacija načina davanja prednosti i kumulativne ocene svih merila. Trebalo je opisati i razložiti potrebno stručno znanje i iskustvo zbog primene normativnog kontinuiteta i bodovno ih izraziti uz prethodnu klasifikaciju i pojašnjenje elemenata stručnog znanja, npr. objavljeni stručni radovi, doktorska disertacija, predavačko iskustvo iz relevantne oblasti na stručnim skupovima itd. i te stavke pridodati redovnom sistemu utvrđivanja stručnosti i osposobljenosti uz povećanje gornjeg limita bodovne skale. Isti problem se javlja i kod izbora zamenika Tužioca za organizovani kriminal ili zamenika Tužioca za ratne zločine, pošto bi i na ove funkcije trebalo da budu izabrani oni učesnici koji su u svom dotadašnjem radu izučavali i bavili se pitanjima, koja su u kauzalnom odnosu sa

⁷⁴ Čl. 17 st. 4 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁷⁵ Čl. 5 st. 2 Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela (bel. 44).

⁷⁶ Čl. 5 st. 1 Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, Sl. gl. RS 67/03, 135/04, 61/05, 101/07, 104/09, 101/11, 6/15.

delovanjem organizovanih kriminalnih grupa, finansijskim istragama ili međunarodnim krivičnim pravom.

U Republici Srbiji postoji još jedno *sui generis* Posebno tužilaštvo, kojim rukovodi posebni tužilac za visokotehnoški kriminal. Domen primene Pravilnika ne obuhvata postupak izbora ovog tužioca, jer ga ne predlaže niti bira Državno veće tužilaca, nego ga postavlja Republički javni tužilac iz reda zamenika javnih tužilaca, koji ispunjavaju uslove za zamenika višeg javnog tužioca i pismenu saglasnost kandidata, a ovde prednost imaju zamenici koji poseduju posebna znanja iz oblasti informatičkih tehnologija⁷⁷.

7.3. Izbor Republičkog javnog tužioca

Kad je reč o izboru Republičkog javnog tužioca merila za ocenu stručnosti i osposobljenosti su identična kao i kod izbora javnih tužilaca. Ipak, pošto su Republički javni tužilac i zamenici Republičkog javnog tužioca izuzeti iz primene Pravilnika o kriterijumima i merilima za vrednovanje rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca⁷⁸, predviđene su posebne odredbe za njihovu evaluaciju u slučaju kada konkurišu za najvišu poziciju u piramidalnoj strukturi javnog tužilaštva. Sledstveno tome, propisana procedura izbora kao prethodno pitanje sadrži vrednovanje rada. Ocenu stručnosti i osposobljenosti tih kandidata daje komisija Državnog veća tužilaca, sastavljena od tri člana, od kojih najmanje dva moraju biti nosioci javnotužilačke funkcije. Poveranje ovlašćenja organa ovlašćenog za vrednovanje rada Republičkog javnog tužioca i njegovih zamenika zbirnom telu je prihvatljivo, posebno jer je reč isključivo o članovima Državnog veća tužilaca, ali nedovoljno određeni personalni sastav komisije, bez determinisanja profesionalnih kvalifikacija za sticanje svojstva člana, pri čemu jedan od članova ne mora biti nosilac javnotužilačke funkcije, povlači za sobom latentni rizik od kompetentnog utvrđivanja ispunjenosti kriterijuma evaluacije. Relevantni kriterijumi za davanje ocene vrednovanja rada Republičkog javnog tužioca su sposobnost rukovođenja tužilaštvom, sposobnost nadzora nad radom nižih javnih tužilaštava i predstavljanje organa u Republici Srbiji i inostranstvu⁷⁹, a uspešnost u radu zamenika Republičkog javnog tužioca procenjuje se na osnovu vrste i složenosti poslova, kvaliteta obrazloženja akata i stručnog znanja iz posebnih oblasti od značaja za obavljanje poslova⁸⁰. Ocene nisu u skladu sa ocenama vrednovanja rada propisanim Zakonom o javnom tužilaštvu⁸¹, što se može pravdati time da se izvode samo za svrhu izbora, gradacijski su postavljene, po sadržaju su opisne i glase: „naročito se ističe“, „ističe se“ i „ne ističe se“. Izražavaju se bodovima po režimu ekvivalentnom onom kod izbora svih ostalih nosilaca javnotužilačke funkcije. Ocena vrednovanja rada tročlane komisije nije konačna i podleže kontroli po zahtevu za preispitivanje ocene koju podnosi nezadovoljni kandidat⁸².

⁷⁷ Čl. 5 st. 2 Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnoškog kriminala, Sl. gl. RS 61/05, 104/09.

⁷⁸ Pravilnik o kriterijumima i merilima za vrednovanje rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca (bel. 63).

⁷⁹ Čl. 24 st. 1 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁸⁰ Čl. 24 st. 2 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁸¹ Čl. 101 st. 2 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).

⁸² Čl. 25 st. 2 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

Instancioni organ je petočlana komisija Državnog veća tužilaca, od kojih su najmanje četiri nosioci javnotužilačke funkcije. Ta komisija snabdevena je prerogativama preinačenja ocene u povoljniju ili potvrđivanja ocene prvostepene komisije⁸³.

Kandidati koji nisu nosioci javnotužilačke ili sudijske funkcije u obavezi su da polažu pismeni test, u kom izrađuju javnotužilačku odliku – sporazum o priznanju krivičnog dela, optužnicu, žalbu, zahtev za zaštitu zakonitosti i dr, i analiziraju studiju slučaja⁸⁴. Ovaj pisani test sastavlja i ocenjuje komisija, koju obrazuje Državno veće tužilaca, u čijem sastavu učestvuju tri nosioca javnotužilačke funkcije i dva stručna lica, kao i u svim prethodnim slučajevima provođenja postupka izbora. Po završetku pisanog testa ista komisija održava intervju, na kom kandidati predstavljaju program organizacije i unapređenja rada javnog tužilaštva. Program se vrednuje na isti način kako i kod javnih tužilaca, s tim što je ovde program složeniji, jer je u pitanju najviše tužilaštvo. Komisija na kraju formira rang listu, baziranu na zbiru ostvarenih bodova.

8. Izbor nosilaca javnotužilačke funkcije u praksi Državnog veća tužilaca

Državno veće tužilaca (u daljem tekstu: *Veće*), kao samostalan organ koji obezbeđuje i garantuje samostalnost javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, uveden je u sistem uređenja vlasti Republike Srbije 2006. godine kao ustavna kategorija⁸⁵, a nakon što su zakonom regulisane nadležnosti dotadašnjeg Visokog saveta pravosuđa⁸⁶ vezane za izbor javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca delegirane na ovaj novi državni organ i istovremeno izmenjene i proširene na odlučivanje u postupku za prestanak funkcije zamenika javnog tužioca i druge poslove određene Zakonom o Državnom veću tužilaca.⁸⁷

Od tada do danas proteklo je deset godina, ali je od efektivnog funkcionisanja Veća prošlo mnogo manje, s obzirom na to da je Zakon o Državnom veću tužilaca usvojen u decembru 2008. godine, a Narodna Skupština je odluku o izboru prvog sastava ovog stručnog tela donela u martu 2009. godine, kada je izabrano šest članova iz reda javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca i jedan član iz reda profesora pravnih fakulteta⁸⁸. Sastav izbornih članova bio je promenjen odlukom Narodne skupštine iz marta 2011. godine⁸⁹, kojom su izabrani javni tužioci⁹⁰ i zamenici javnog tužioca⁹¹ sa stalnom funkcijom, odnosno u decembru 2011. godine izborom člana

⁸³ Čl. 25 st. 3 i 4 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16).

⁸⁴ Čl. 26 st. 2 Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije (bel. 16) i čl. 6 st. 6 Odluke Državnog veća tužilaca o sadržini i formi testa koji se polaže u postupku predlaganja za nosioce javnotužilačke funkcije (bel. 49).

⁸⁵ Čl. 165 i čl. 166 Ustava Republike (bel. 6).

⁸⁶ Čl. 1 st. 2 Zakona o Visokom savetu pravosuđa, Sl. gl. RS 63/01, 42/02, 39/03, 41/03, 44/04, 61/05.

⁸⁷ Čl. 13 Zakona o Državnom veću tužilaca (bel. 14).

⁸⁸ Odluka Narodne Skupštine o izboru članova prvog sastava Državnog veća tužilaca, Sl. gl. RS 22/09.

⁸⁹ Odluka Narodne Skupštine o izboru članova Državnog veća tužilaca, Sl. gl. RS 23/11.

⁹⁰ Odluka Narodne skupštine o izboru Republičkog javnog tužioca, odluka o izboru tužilaca u tužilaštvima posebne nadležnosti, odluka o izboru javnih tužilaca za apelaciona javna tužilaštva, odluka o izboru javnih tužilaca za viša javna tužilaštva, odluka o izboru javnih tužilaca za osnovna javna tužilaštva od 30. 11. 2009, Sl. gl. RS 98/09.

⁹¹ Odluka Narodne Skupštine o izboru zamenika javnog tužioca, Sl. gl. RS 111/09 i Odluka Narodne skupštine o izboru zamenika javnog tužioca, Sl. gl. RS 52/10.

Državnog veća tužilaca iz reda advokata⁹². Odlukom Narodne skupštine od 5. novembra 2015. godine izabran je novi član iz reda profesora pravnih fakulteta. Kako u martu 2016. godine ističe mandat stalnim članovima iz reda javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca sa stalnom funkcijom, u toku je izbor novih članova. Nakon utvrđivanja izbornih rezultata od strane Izborne komisije Veća, doneta je odluka o predlogu kandidata za izborne članove, koja je dostavljena Narodnoj skupštini. Razmatranje predloga od strane Odbora za pravosuđe, državnu upravu i lokalnu samoupravu završeno je dana 21. januara 2016. godine utvrđivanjem predloga odluke o izboru članova Veća, koji je upućen Narodnoj skupštini na razmatranje i odlučivanje po hitnom postupku.

Osvrćući se prevashodno na praksu Veća u vršenju izborne funkcije, što je predmet ove analize, mogu se u zavisnosti od pravnih akata koji su se primenjivali u postupku izbora izdvojiti dva perioda: od kraja 2009. do maja 2015. godine i od maja 2015. godine do danas.

U periodu od kraja 2009. do maja 2015. godine postupak izbora baziran je na pribavljanju podataka i mišljenja organa ili organizacija u kojima su kandidati do tada radili, datih na osnovu neposrednog uvida u obavljanje poverenih radnih zadataka rukovodilaca i mišljenja drugih pretpostavljenih i obavljenim razgovorima sa kandidatima. Međutim, u praksi je na osnovu *ad hoc* pribavljenih evidencija bilo teško napraviti jasnu distinkciju između kandidata iz različitih organa i dati supstancijalnu prednost jednima u odnosu na druge. Sličan efekat imali su i razgovori koji je tročlana komisija Veća obavljala sa kandidatima, koji su podneli blagovremene i potpune prijave. Za razliku od bodovnog principa utvrđivanja ostvarenosti kriterijuma za izbor propisanog Pravilnikom, na ranijim konkursima komisija je podnosila izveštaj Veću o rezultatima za svakog kandidata i predlagala je za izbor one koji su ispunjavali kriterijume stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti. Veće je većinom glasova utvrđivalo listu kandidata, koju je predlagalo Narodnoj skupštini. Bilo je kritika na način selekcije kandidata zbog netransparentnog postupka reizbora javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca krajem 2009. godine i izbora 2010. godine. Zbog nedonošenja Pravilnika o izboru i vrednovanju rada nosilaca javnotužilačke funkcije zamenici javnih tužilaca, koji su izabrani prvi put u 2009. i 2010. godini, po isteku probnog trogodišnjeg mandata stupili su na stalnu funkciju na osnovu Zakona o dopuni Zakona o javnom tužilaštvu⁹³, bez prethodnog vrednovanja njihovog rada i izbora na stalnu funkciju formalnim preispitivanjem načina obavljanja funkcije u probnom trogodišnjem mandatu. Pored izbora iz 2009. i 2010. godine na navedenim pravilima sadržanim u pretežnom delu u Poslovniku o radu Državnog veća tužilaca⁹⁴ završeno je više izbornih postupaka. Naime, u novembru 2011. godini Veće je oglasilo konkurs za izbor javnih tužilaca u tri javna tužilaštva i konkurs za izbor trinaest zamenika javnih tužilaca, od čega je jedno bilo u apelacionom, četiri u višim i osam u osnovnim javnim tužilaštvima. Na ovom drugom konkursu prijavilo se sto dvadeset devet kandidata i nakon obavljenog razgovora Veće je za apelaciono i viša javna tužilaštva izabralo kandidate koji su bili nosioci javnotužilačke funkcije, a za osnovna javna tužilaštva Narodnoj skupštini predložilo za izbor četiri kandidata iz javnih tužilaštava, jednog iz advokature, jednog sudijskog pomoćnika i jednog pravnika iz zdravstvene ustanove. Narodna skupština odlukom iz februara 2012. godine⁹⁵ nije izabrala samo jednog od predloženih osam

⁹² Odluka Narodne Skupštine o izboru članova prvog sastava Državnog veća tužilaca, Sl. gl. RS 92/11.

⁹³ Zakon o dopuni Zakona o javnom tužilaštvu, Sl. gl. RS 121/12.

⁹⁴ Poslovnik o radu Državnog veća tužilaca (bel. 47).

⁹⁵ Odluka Narodne skupštine o izboru zamenika javnog tužioca, Sl. gl. RS 14/12.

kandidata na trogodišnji mandat⁹⁶. U februaru 2012. godine raspisan je oglas za izbor tri javna tužioca i dvadeset osam zamenika javnih tužilaca u Tužilaštvu za organizovani kriminal, apelacionim, višim i osnovnim javnim tužilaštvima. Dvesta trideset jedan kandidat konkurisao je za izbor na funkciju zamenika javnog tužioca i sa njima je obavljen razgovor, ali su oba oglasa odlukom Veća poništena i ponovo su raspisana nova dva u junu 2012. godine. Njih je Veće sprovelo krajem juna 2013. godine i donelo predlog odluke o izboru osam učesnika za osnovna javna tužilaštva i odluku o izboru dva kandidata za Tužilaštvo za organizovani kriminal, jednog u apelacionom i tri u višim javnim tužilaštvima. U martu 2013. godine objavljen je novi oglas za izbor za zamenike javnih tužilaca i u narednom periodu Veće je donelo odluku o izboru dva zamenika u osnovnim javnim tužilaštvima, koji nisu bili izabrani 2010. godine, i o izboru jednog kandidata za apelaciono javno tužilaštvo⁹⁷. Po oglasu objavljenom u januaru 2014. godine Veće je sprovelo postupak za izbor četiri apelaciona javna tužioca i za izbor dva zamenika u Tužilaštvu za organizovani kriminal, petnaest zamenika javnog tužioca u višim i četrdeset sedam u osnovnim javnim tužilaštvima. Petsto sedamdeset sedam kandidata je podnelo prijave za izbor i od toga devetnaest za apelacione javne tužioce. Lista sa po jednim kandidatom predloženim za izbor na funkcije javnih tužilaca u četiri apelaciona javna tužilaštva dostavljen je Vladi u maju 2014. godine, a svi kandidati su izabrani krajem novembra 2014. godine. Odlukom Veća o izboru zamenika javnih tužilaca napredovali su kandidati, od kojih su dva izabrana za Tužilaštvo za organizovani kriminal, četrnaest za viša javna tužilaštva i tri za osnovna javna tužilaštva. Osim toga, na osnovu predloga odluke Veća o izboru kandidata koji se prvi put biraju Narodna skupština je u maju 2014. godine⁹⁸ izabrala četrdeset pet predloženih kandidata, od kojih četrdeset četiri kandidata za osnovna javna tužilaštva, a jednog za više javno tužilaštvo⁹⁹.

Početak *drugog perioda* obeležen je dana 20. maja 2015. godine objavljivanjem od strane Veća javnih konkursa¹⁰⁰ za izbor Republičkog javnog tužioca i zamenika u višim javnim tužilaštvima, a stručnost i osposobljenost kandidata utvrđena je prvi put primenom odredaba Pravilnika. Za izbor na funkciju šefa najvišeg javnog tužilaštva u Republici Srbiji prijavilo se pet kandidata i to dotadašnji Republički javni tužilac, zamenik višeg javnog tužioca, zamenik osnovnog javnog tužioca, advokat i načelnik upravnog okruga. Učesnici, koji su nosioci javnotužilačke funkcije ocenjeni su ocenom „izuzetno uspešno obavlja javnotužilačku funkciju“, na osnovu koje su ostvarili prvih pedeset bodova, dok su preostali kandidati radili pisani test, ali ga nisu položili. Dalja selekcija vršena je predstavljanjem programa organizacije i unapređenja rada javnog tužilaštva i dotadašnji Republički javni tužilac dobio je dvadeset bodova, zamenik u višem tužilaštvu pet, a zamenik u osnovnom tužilaštvu nijedan bod. Na osnovu jasne bodovne kalkulacije najbolji kandidat je i predložen Vladi za izbor, a odlukom Narodne skupštine¹⁰¹ je izabran na funkciju. Na konkursu za izbor zamenika viših javnih tužilaca učestvovalo je pedeset devet kandidata, od kojih pet nisu bili nosioci javnotužilačke funkcije. Komisija, koju su

⁹⁶ <http://www.dvt.jt.rs/doc/izvestaji/IZVESTAJ%20O%20RADU%20DVT%20od%202009%20do%202012.pdf>, očitavanje 27. 01. 2016.

⁹⁷ <http://www.dvt.jt.rs/doc/izvestaji/IZVESTAJ%20O%20RADU%20DVT%20za%202013.%20godinu.pdf>, očitavanje 27. 01. 2016.

⁹⁸ Odluka Narodne skupštine o izboru zamenika javnog tužioca, Sl. gl. RS 55/14.

⁹⁹ <http://www.dvt.jt.rs/doc/izvestaji/Izvestaj%20o%20radu%20Drzavnog%20veca%20tuzilaca%20za%202014.%20godinu.pdf>, očitavanje 28. 01. 2016.

¹⁰⁰ Konkurs za izbor Republičkog javnog tužioca i konkurs za izbor zamenika u Višim javnim tužilaštvima, Sl. gl. RS 44/15 od 20. 05. 2015.

¹⁰¹ Odluka Narodne skupštine o izboru Republičkog javnog tužioca, Sl. gl. RS 65/15 od 24. 07. 2015.

sačinjavali dva apelaciona javna tužioca, zamenik Republičkog javnog tužioca, predstavnik obrazovne institucije i lekar – psihijatar sastavila je i ocenila pisani test koji su radili kandidati koji nisu bili nosioci javnotužilačke i sudijske funkcije. Prethodno je rad prijavljenih učesnika, koji su obavljali funkciju zamenika javnog tužioca, vanredno vrednovan u skladu sa odredbama Pravilnika o kriterijuma i merilima vrednovanja rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca¹⁰² i dobijena ocena bila je prvi pokazatelj njihove stručnosti i osposobljenosti. Samo jedan od kandidata nije ocenjen najvišom ocenom „izuzetno uspešno obavlja javnotužilačku funkciju“, već je dobio srednju ocenju „uspešno obavlja javnotužilačku funkciju“. Tročlana komisija je zatim ispitivala sve učesnike na usmenom testu, a veština komunikacije, spremnost za obavljanje funkcije i profesionalni integritet evaluiran je u rasponu od devet do dvadeset bodova. Dana 8. jula 2015. godine komisija Veća je utvrdila rang listu za izbor zamenika javnog tužioca u sedam viših javnih tužilaštava i izabrani su isključivo učesnici, koji su po redosledu sa liste bili najbolje plasirani. U septembru 2015. godine raspisan je oglas za izbor osamdeset pet javnih tužilaca - Tužioca za organizovani kriminal, Tužioca za ratne zločine, dvadeset pet javnih tužilaca u višim javnim tužilaštvima i pedeset osam u osnovnim javnim tužilaštvima. Na oglas se prijavilo dvesta pedeset dva kandidata, od kojih trideset šest nisu bili nosioci javnotužilačke funkcije. Oni su pred petočlanom komisijom, koju su činili dva javna tužioca, jedan zamenik javnog tužioca, jedan sudija i predstavnik obrazovne ustanove, polagali pisani test i izuzimajući pet kandidata koji nisu pristupili na polaganje. Prema rezultatima testa, jedan kandidat je ostvario pedeset bodova, dvanaest trideset bodova, a osamnaest nije položilo test. Za preostale kandidate nosioce javnotužilačke ili sudijske funkcije¹⁰³ prvo merilo utvrđivanja stručnosti i osposobljenosti bila je ocena vanrednog vrednovanja rada. Petočlana komisija je u daljem toku izbornog postupka procenjivala profesionalni integritet kandidata kroz njihovo predstavljanje programa organizacije i unapređenja rada javnog tužilaštva, nakon čega je sačinila rang listu po javnim tužilaštvima. Na njoj je bila zasnovana odluka Veća o utvrđivanju liste kandidata za izbor na funkciju javnog tužioca, koja je dostavljena Vladi. Veće je prilikom donošenja ove odluke striktno i u celosti poštovalo rang listu i dosledno primenilo Pravilnik, s tim što su u odluci bili izostavljeni bodovi kandidata i obrazloženje. Vlada je Narodnoj skupštini predložila za izbor kandidate sa liste kandidata sa tri izuzetka: nisu predloženi kandidati za javne tužioce za sva javna tužilaštva za čiji izbor je bio raspisan konkurs i formirana lista; pojedini predloženi kandidati nisu bili prvi na listi, nego su po nejasnim parametrima sa drugog, trećeg ili četvrtog mesta postali više adekvatni od ostalih kandidata i za šefove osnovnih i viših javnih tužilaštva predložen je po jedan kandidat, a za Tužioca za organizovani kriminal i Tužioca za ratne zločine Vlada je Narodnoj skupštini dostavila liste svih kandidata iz odluke Veća i tako suštinski na Parlament delegirao ovlašćenja o izboru. Narodna skupština je nakon raspravljanja dana 21. decembra 2015. godine donela odluku¹⁰⁴ o izboru pojedinačnih predloženih kandidata. Za razliku od Tužioca za ratne zločine, koji nije izabran, jer nijedan od kandidata sa liste nije dobio većinu glasova, Tužilac za organizovani kriminal jeste izabran, a reč je o kandidatu advokatu, koji je sa prethodnim Tužiocem za organizovani kriminal bio izjednačen na rang listi, pošto su obojica ostvarili po sedamdeset bodova.

¹⁰² Pravilnik o kriterijuma i merilima vrednovanja rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca (bel. 63).

¹⁰³ Pravilnik o kriterijumima, merilima, postupku i organima za vrednovanje rada sudija i predsednika sudova, Sl. gl. RS 81/14, 142/14, 41/15.

¹⁰⁴ Odluke Narodne skupštine o izboru javnih tužilaca, Sl. gl. RS 106/15.

9. Zaključak

Donošenjem Pravilnika o kriterijumima i merilima za ocenu stručnosti, osposobljenosti i dostojnosti kandidata u postupku predlaganja i izbora nosilaca javnotužilačke funkcije zaokružen je pravni okvir fundamentalnih reformskih aktivnosti Državnog veća tužilaca. Ovaj dokument je *conditio sine qua non* za jačanje javnotužilačke organizacije, ali i unapređenje celokupnog pravosudnog sistema, jer predviđa način i postupak za regrutovanje kadrova i kretanje nosilaca javnotužilačke funkcije na karijernoj lestvici.

Iz dosadašnje prakse i postupanja državnih organa prilikom izbora nosilaca javnotužilačke funkcije proizilazi da je primena Pravilnika omogućila proveru stručnosti i osposobljenosti različitih kandidata, njihovo upoređivanje i rangiranje. Za nosioce javnotužilačke funkcije najbolji pokazatelj napredovanja u službi i jeste ocena vrednovanja rada, a kako je istekla tek prva godina primene Pravilnika o kriterijumima i merilima za vrednovanje rada javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca, njihova ocena se utvrđivala vanrednim vrednovanjem rada. Pretežno svi kandidati su dobili najviše ocene, što je veoma pohvalno sa aspekta ažurnosti, efikasnosti i uspešnosti u radu. Takođe, oni kandidati koji su pretendovali na funkcije javnog tužioca ili zamenika javnog tužioca, a nisu se ranije time bavili, polagali su pisani test iz krivične materije, te su dobijali priliku da pokažu umešnost u analizi slučaja i pisanju javnotužilačkih odluka. Rezultati njihovih pisanih testova u većini slučajeva pokazali su osrednje poznavanje krivične materije. Pružanjem adekvatnog tretmana prilikom evaluacije i uvođenjem uporedivih kriterijuma i merila, postupak sačinjavanja rang liste kandidata za izbor na javnotužilačku funkciju,¹⁰⁵ od strane Državnog veća tužilaca u znatnoj meri je unapređen. Iako usmeni test nosi manji broj bodova od ocene vrednovanja rada, odnosno ocene pisanog testa, subjektivne je prirode, pošto je članovima komisije Veća dopušteno da na osnovu kratkog izlaganja kandidata individualno interpretiraju ostvarenost merila. Uz to, reč je o licima koji nisu članovi Državnog veća tužilaca i koji se biraju po nejasnim standardima, te bi u ovom delu trebalo revidirati odredbe Pravilnika i detaljnije definisati svojstvo i uslove za imenovanje članova komisije.

Pravilnik je postigao maksimalne rezultate u postupku izbora zamenika viših javnih tužilaca, jer je Veće na temelju rang liste izabralo najbolje kandidate. Međutim, u postupku izbora javnih tužilaca redosled sa rang liste je relativizovan zbog dostavljanja Vladi liste kandidata, umesto predloga o izboru najboljeg kandidata. Vlada je izvršila odabir i filtriran spisak kandidata dostavila Narodnoj skupštini. Ovaj plenarni organ je dalje prema volji parlamentarne većine doneo odluke o izboru. Analogno tome, postupak izbora javnih tužilaca ukazuje na potrebu proširenja kapaciteta Državnog veća tužilaca u pogledu samostalnog i profesionalnog izbora svih nosilaca javnotužilačke funkcije, što je imanentno instituciji javnog tužilaštva kao samostalnog državnog organa. Ovakve mere zahtevaju korenite reformske aktivnosti i izmenu Ustava i zakona.

Veliki izazov u primeni Pravilnika imaće izbor zamenika javnih tužilaca na trogodišnji mandat, posebno jer nijedan konkurs nije objavljen od sredine 2014. godine. Kako je on inicialni korak za ulazak u redove nosilaca javnotužilačke funkcije, imaće veliki značaj, a jezgrovito, transparentno i objektivno delovanje svih nadležnih organa, upoređivanje velikog broja kandidata, koji će se prijaviti na konkursu, i izbor najkvalitetnijih pojedinaca zasigurno će determinisati funkcionisanje srpskog tužilaštva u budućnosti.

¹⁰⁵ Čl. 82 Zakona o javnom tužilaštvu (bel. 10).